

Vragenuur

Vragenuur

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 12.3 van het Reglement van Orde.

Vragen Veltman

Vragen van het lid Veltman aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat over **het bericht "Politie vangt meer mensen met drugs in het verkeer: 'Effecten houden veel langer aan dan je zelf voelt'"**.

De voorzitter:

Aan de orde is het mondelinge vragenuurtje. Een hartelijk woord van welkom aan de kersverse minister van Infrastructuur en Waterstaat, die wij hier voor het eerst mogen verwelkomen. Fijn dat u bij ons bent. Er is een interessante vraag voor u. Die vraag wordt gesteld door mevrouw Veltman van de fractie van de VVD. Het woord is aan haar.

Mevrouw **Veltman** (VVD):

Dank, voorzitter. Welkom aan deze nieuwe minister in de Kamer. Steeds meer mensen, vooral jonge mensen, gebruiken drugs en stappen vervolgens gewoon achter het stuur, alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Laten we het helder zeggen: wie met drugs op achter het stuur kruipt, is een verkeershufter, een gevaar op de weg en iemand die bewust het leven van anderen op het spel zet. Het wordt steeds erger. Gisteren nog stond er in het AD dat het aantal bestuurders dat onder invloed van drugs rijdt fors stijgt. Vaak hebben ze zelf niet eens door dat ze nog onder invloed zijn, want middelen zoals xtc, 3-MMC, cocaïne en cannabis kunnen je rijgedrag tot 40 uur na gebruik beïnvloeden. Waar voorheen rijden onder invloed van alcohol het meest voorkwam, zijn nu de mensen die onder invloed van drugs worden betrapt in de meerderheid.

De cijfers liegen niet. In de eerste vijf maanden van dit jaar zijn er al 11.000 positieve drugstesten afgenomen in het verkeer; vorig jaar waren dat er nog geen 8.500. En dan is het festivalseizoen nog niet eens begonnen. Bovendien begrijp ik dat er allerlei manieren zijn om een drugstest te omzeilen. Het vermoeden is dat de aantallen nog veel hoger zijn. Kortom, het probleem wordt steeds groter. Het is levensgevaarlijk en het tij moet gekeerd worden. Ik vraag de minister: is hij het ermee eens dat het tij gekeerd moet worden en, zo ja, wat gaat hij daaraan doen en welke acties zet hij dan in gang? Wordt het niet tijd voor een stevige, landelijke aanpak tegen drugs in het verkeer, voor een intensievere aanpak?

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister **Tieman**:

Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor de vragen die gesteld zijn over dit wezenlijke onderwerp. Het is een onderwerp dat ons iedere dag raakt. Rijden onder invloed van drugs, maar ook van rijgevaarlijke medicijnen, gaat niet samen met verkeer. Laat dat volstrekt duidelijk zijn. Ik wil hier ook echt uitstralen dat we op dit gebied law-and-order gaan neerzetten. Op dit moment zijn we met onze partners bezig met de voorbereidingen voor een campagne die over een viertal dagen zal aftrappen. Dat gaat plaatsvinden op 5 juli. Die timing is niet afhankelijk geweest van het AD-artikel; dat zat al in de pen. Sinds 2017 zijn we bezig om met name het drugsgebruik in het verkeer beter in kaart te brengen. We zijn ons aan het toespitsen op verschillende zaken. Er vinden diverse analyses plaats, maar we gaan

ook de straat op om die cijfers beter te duiden. Ten aanzien van andere zaken is de politie op dit moment ook meer op drugs aan het focussen. Het is dus echt een thema waar we meer over zullen gaan horen.

Er zijn diverse bestuurlijke zaken die we kunnen inzetten, zoals het intrekken van het rijbewijs. Dat gaat plaatsvinden naar aanleiding van een gesprek tussen een psychiater en de desbetreffende persoon om te bepalen of er een educatieve toets moet worden gedaan. Dat zijn de smaken die er zijn. Als een persoon echt richting een verslaving gaat, dan is het intrekken van het rijbewijs de eerst optie. Daarnaast heeft mijn collega van Justitie en Veiligheid ook de mogelijkheid om boetes op te leggen. Dat is het maatregelenpakket dat nu voor handen ligt. Eerder dit jaar heeft u een motie ingediend. Daar geven wij op dit moment invulling aan, zodat het volgende kabinet, met de onderzoeken die daaraan verbonden zijn, verdere besluiten zou kunnen nemen. Dat wordt dus in gang gezet en staat nu gepland voor afwikkeling medio 2026. Tot zover.

Mevrouw **Veltman** (VVD):

Dank u wel. Heel goed om te horen dat er toevallig zeer binnenkort een campagne begint. Mijn vraag is wel: is dit de stevige aanpak waarvan we echt denken dat die zin gaat hebben? Ik begrijp namelijk dat dit gebaseerd is op cijfers die vanaf 2017 worden bijgehouden; dat zei de minister net. Maar je ziet dat die aantallen nu, zeker in de laatste periode en als je het laatste jaar vergelijkt — ik heb ook cijfers van de controles in Limburg gehoord — exponentieel stijgen. Het gaat zó hard en het probleem wordt zó groot. Heeft de minister het idee dat hij met deze aanpak ook echt het antwoord geeft op het probleem dat we nu op straat zien? Dat is dus een eerste vraag.

Daarnaast wordt er volgens mij samengewerkt met allerlei partijen. Volgens mij zei de minister dat net, maar dat heb ik ook teruggekregen na eerdere vragen van de VVD. Maar is die aanpak intensief genoeg? Haalt de minister met die samenwerking alles uit de kast om dit probleem aan te pakken? Denkt hij bijvoorbeeld — dat is een volgende vraag — aan samenwerking met verzekeraars? Voor mij is het namelijk volstrekt helder dat als jij met drugs op achter het stuur gaat zitten en je betrokken bent bij een ongeval, je natuurlijk niets vergoed krijgt van de verzekeraar. Maar hebben mensen die dit risico nemen dit wel scherp voor ogen? Dat moeten de mensen goed weten.

Tot slot vraag ik de minister ook hoe hij denkt over zorgen dat de pakkans wordt vergroot. Dat moet natuurlijk in overleg met de minister van Justitie en Veiligheid; dat begrijp ik. Dat kan bijvoorbeeld door het intensiveren van controles rondom de festivals, want een festival is te gek, maar met een pil op achter het stuur stappen kan gewoon echt niet. Je ziet nu die hoge aantallen, dus wat vindt de minister van het idee om deze controles bij festivals samen met de politie te intensiveren?

Minister **Tieman**:

Wederom dank voor de vraag. Op dit moment — weet dat ik nog in mijn eerste week zit — heb ik informatie gekregen waardoor ik denk dat we echt aan de bal zijn. Haal ik er dan alles uit ten opzichte van de ontwikkelingen die we op straat zien? Ik woon in het centrum van Rotterdam. Daar zie ik ook het een en ander en ik zie daar ook het een en ander voorbijkomen in de lokale media, waarin ook die verontrusting naar voren komt. Ik ga dus ook kijken of dat inderdaad het onderste uit de kan is van wat we kunnen doen en of we gelijke tred kunnen gaan houden met deze nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen ten opzichte van bijvoorbeeld dat alcoholgebruik. Maar ook daar hebben we meer duiding voor nodig. Daarmee wil ik helemaal niet vertragen, maar ik denk dat die data op dit moment nog wel verbeterd zouden kunnen worden. Ik denk dat we daar meer inzicht in zouden kunnen krijgen.

Dan het punt van de verzekeraars. Ik heb hier een hele lijst: politie, VeiligheidNL, Trimbos,

TeamAlert, Veilig Verkeer Nederland, provincies en gemeenten. We zijn er gezamenlijk mee bezig. We werken samen, maar de verzekeraars ontbreken heel even in dit lijstje. Dat is wellicht niet helemaal goed doorgekomen, maar daar ga ik nog eens specifiek naar kijken. We zien bijvoorbeeld ook bij bepaalde fietsen dat verzekeraars een veel grotere rol gaan krijgen wanneer je onverzekerd bent, ook ten aanzien van niet-gekeurde voertuigen. Ik ga wat dat betreft dus nadere informatie tot me nemen, want mogelijk kunnen verzekeraars hier een grote rol krijgen.

Voorzitter. Dan ten aanzien van de tweede vraag, over risicogestuurd testen op festivalterreinen in plaats van misschien generiek testen langs een snelweg of op een andere verkeersader. Dat is natuurlijk ook interessant. Daar is de pakkans dan relatief gezien hoger. Dat lijkt mij met de middelen die we hebben de juiste aanpak. We zien ook in allerlei andere zaken binnen het VTH-stelsel, het stelsel voor vergunningverlening, toezicht en handhaving, dat we veel meer risicogestuurd gaan kijken. Daarover moet ik dus nog wat meer informatie krijgen. Anders doe ik u schriftelijk toekomen waar wij op dit moment de analyse laten plaatsvinden en of die generiek is of juist via die hotspotbenadering. Als het aan mij ligt, gaan wij onze schaarse middelen inzetten op die hotspotbenadering.

De voorzitter:

Tot zover. Dan is er nog een vervolgvraag van de heer Olger van Dijk.

De heer Olger van Dijk (NSC):

Dank aan collega Veltman, die dit belangrijke probleem hier toch bespreekbaar maakt vandaag, want drugs zijn een stille epidemie in dit land. We zien dat het een soort veenbrand is die voortwoekert en die onze jongeren verdooft, maar die ook tot steeds meer verkeersslachtoffers leidt. Dat is onaanvaardbaar. Mijn vraag aan de minister is of deze aanpak wel voldoende is. Deze minister is onder andere verantwoordelijk voor het bestuursrechtelijke spoor en het CBR. Kan deze minister ons verzekeren dat elke mededeling die door de politie wordt gedaan, wordt opgepakt door het CBR en dat daaraan ook echt gevolg wordt gegeven? Kan de Kamer daarover worden geïnformeerd?

Minister Tieman:

Dat antwoord kan ik geven: volmondig ja, dat wordt gedaan. Het wordt opgepakt door het CBR. Iedereen die daarvoor wordt gepakt, wordt doorgeleid naar het CBR. Daarover kan ik informatie geven aan de Kamer. Dat is een toezegging.

De heer Boutkan (PVV):

Laat duidelijk zijn: voor de PVV is het gebruik van drugs en alcohol in het verkeer onacceptabel. Dat staat buiten kijf. Dat moet dus ook flink worden aangepakt. Wat hoor ik de minister nu zeggen? "Ja, we gaan een psychiater inzetten en een campagne starten." Wat is dat voor een slappe hap? Ik bedoel: als je een kilometer te hard rijdt, dan ligt er een fikse verkeersboete op de deurmat, en als je zoiets flikt — je rijdt iemand dood met drugs of alcohol op — dan mag je een poosje staan schoffelen. Wanneer gaat deze minister nou eens flink doorpakken en eindelijk een flinke straf uitdelen aan dit soort hufters?

Minister Tieman:

Meneer Boutkan, dank voor de vraag. Wat dat betreft hebben we het hier over de bestuurlijke zaken. Bij de strafrechtelijke zaken hoort ook zeker een gevangenisstraf. De boetes beginnen bij € 850, tot aan die gevangenisstraf. Uw vraag op dat spoor — wanneer gaan we ze aanpakken? — ligt echt bij Veiligheid en Justitie.

Dan ten aanzien van de campagne die we nu aan het doen zijn. Daar is geen bob-campagne op toegespitst. Eén pilletje te veel is eigenlijk al meteen té veel. Wij passen daar dus een iets andere strategie op toe. "Rij drugsvrij" gaat op 5 juli beginnen. Wat dat betreft is dat dus afhankelijk van wat er gebeurt in het verkeersbeeld, maar ik ga hier zeker niet zeggen dat er

alleen maar een psychiatrisch gesprek aan ten grondslag ligt. Absoluut niet. Er is een mogelijkheid om dit ook meteen strafrechtelijk aan te pakken.

De voorzitter:

Dank u wel. Tot zover dit onderwerp. Hartelijk dank aan de kersverse minister voor zijn vuurdoop hier.

Minister Tieman:

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Fijn dat u hier was.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Vragen Van der Plas

Vragen van het lid Van der Plas aan de minister van Justitie en Veiligheid over het opblaaierende geweld van dierenextremisten.

De voorzitter:

Dan heet ik de minister van Justitie en Veiligheid van harte welkom. We kennen namelijk allemaal het spreekwoord: een week geen mondeling vragenbeurt met de minister van Justitie en Veiligheid is een week niet geleefd. Ik geef graag het woord aan mevrouw Caroline van der Plas, die een vraag heeft voor deze minister. Het woord is aan haar.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Voor minister Van Weel wordt het inderdaad wel een beetje veel, want vandaag sta ik hier met ook een dringende vraag.

Het lijkt wel alsof Nederland intussen wordt geregeerd door activisten en extremisten. Bij demonstraties worden universiteiten kort en klein geslagen. De A12 wordt bezet. Overal worden vernielingen gepleegd. We hebben ook te maken met dierenextremisme. De laatste weken is er brand gesticht bij de firma Plukon in Blokker, waarbij acht vrachtwagens in de fik gingen en er grote schade werd toegebracht. Maar er was ook een groot gevaar voor de volksgezondheid in de omgeving, omdat er brand woedde bij zuurstoftanks. Als de brandweer niet zo goed had opgetreden, dan had dat echt een hele grote ramp kunnen zijn voor de buurt. Afgelopen week is een pand beklad van gedeputeerde in Gelderland Harold Zoet. Beide acties waren door toedoen van het Animal Liberation Front, het Dierenbevrijdingsfront zoals we dat ook kennen uit de jaren negentig, met vele aanslagen op slachterijen, slagers en andere bedrijven die ook maar iets met vlees te maken hebben.

Voorzitter. Ik ben het helemaal zat. Ik denk dat Nederland het ook helemaal zat is. Ik heb dus een aantal vragen voor de minister om dit dierenextremisme — misschien is het zelfs wel terrorisme — aan te pakken.

Voorzitter. Een woordvoerder van Animal Liberation Front heeft in de media openlijk de verantwoordelijkheid opgeëist voor de aanslag bij Plukon en aangekondigd dat er mogelijk nog meer acties aankomen. Ik wil weten wat de minister vindt van dit openlijke dreigement om nog meer aanslagen te plegen, terwijl die groep al eerder betrokken was bij brandstichtingen, stalbezettingen, inbraken en vernielingen. Is de minister het met BBB eens dat dit niets meer met activisme te maken heeft, maar valt onder terrorisme? De NCTV omschrijft dit namelijk als: het uit ideologische motieven voorbereiden van het plegen van op mensenlevens gericht geweld of het veroorzaken van maatschappij-ontwrichtende schade met als doel de bevolking ernstige vrees aan te jagen, maatschappelijke veranderingen te

bewerkstelligen en/of politieke besluitvorming te beïnvloeden. Mind you, dit is de omschrijving van terrorisme. Vindt de minister deze omschrijving voldoen als het gaat om gasten zoals het Animal Liberation Front, en zo nee, waarom niet?

Waarom is het Animal Liberation Front, het Dierenbevrijdingsfront, in Nederland nog steeds niet aangewezen als terroristische organisatie, terwijl deze groep bijvoorbeeld in de Verenigde Staten wél op de terrorismelijst staat? Welke concrete stappen onderneemt de minister om te voorkomen dat dit soort extremisten opnieuw toeslaan bij Plukon of bij andere bedrijven in de voedselketen? Deelt de minister de zorg dat dit soort terroristische acties niet alleen de voedselketen ontwrichten, maar ook een direct gevaar vormen voor hulpverleners en de veiligheid van alle Nederlanders; kijk even wat er bij Plukon is gebeurd.

Voorzitter, hier houd ik het even bij, want ik wil nog wat ruimte hebben om te reageren. Dank u wel.

De **voorzitter**:
De minister.

Minister **Van Weel**:

Dank, voorzitter. De woorden waarmee u opende, "een week geen vragenuurtje is een week niet geleefd", deel ik van harte. Dat is wederzijds. Ik ben blij om hier weer te mogen zijn, al is de aanleiding minder vrolijk, zeg ik via u, voorzitter, tegen mevrouw Van der Plas.

Dit soort zaken nemen wij extreem serieus. En u heeft gelijk: het lijkt wel alsof activisme steeds vaker overslaat in extremisme, waarbij het laten horen van je mening niet meer op een normale manier kan, zoals in een debat of bij een vreedzaam protest, maar wordt afgedwongen via geweld, intimidatie of het zorgen voor grote overlast.

We hebben hier de afgelopen jaren meerdere voorbeelden van gezien, van protesten die het hele land platlegden tot aan bekladdingen en het bedreigen van lokale politici; dat overkwam onlangs iemand van uw partij, Harold Zoet. Dit soort dingen vind ik ver buiten de orde. Er is dus ook geen rechtvaardiging voor, welke ideologische redenen je ook denkt te hebben om dit soort daden te plegen. Daar waar het strafrecht wordt overtreden, wordt daartegen opgetreden, en gaat iemand dus een grens over. Dat geldt voor mensen die zich op de snelweg vastplakken, maar zeker ook voor mensen die bestuurders intimideren. Het geldt ook voor brandstichting.

De politie en het OM, die deze zaken onderzoeken, hebben nog geen concrete verdachten in beeld. Daarom moet ik hier als minister van Justitie dus van wegblijven. Maar in algemene zin kan ik u zeggen dat de NCTV hierbovenop zit en kijkt waar de grens van activisme naar extremisme wordt opgerekt. Want als het gaat over het intimideren van bestuurders, over het begaan van strafbare feiten op iemands erf en over brandstichten, dan hebben we het over extremistische daden en niet meer over activisme.

Dat fenomeen wordt door de NCTV in kaart gebracht. Dat is ook meteen het antwoord op uw vraag of het ALF op een lijst staat. De afgelopen jaren hebben wij, blijkens het dreigingsbeeld van terrorisme in Nederland, te maken gehad met een vrij laag niveau van dierenactivisme, zonder toepassing van geweld. Ik denk dat we nu een aantal voorbeelden zien die, als het ALF hier inderdaad achter zou blijken te zitten, aantonen dat hier mogelijk sprake is van een kentering. Als dat zo is, dan gaan we daarop acteren. Want ik ben het met u eens: dit soort acties kunnen we niet tolereren. Die vormen niet alleen een gevaar voor de bestuurders of de eigenaren van de bedrijven, maar ook voor hun omgeving. Dat moeten we niet tolereren.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Voorzitter. "Ver buiten de orde." "Onacceptabel." "Dit gaat een grens over." "Dit is niet te tolereren." Als een minister dat zegt, dan moeten daar consequenties aan zitten. Want "onacceptabel", "kan niet" en "mag niet" zijn woorden, maar ik wil van de minister weten wat hij hieraan gaat doen. Wat gaat de minister concreet doen om dit soort dierenactivisten, deze extremisten, te bestraffen, te vervolgen, in de cel te zetten, of te doen wat er ook maar kan?

Minister **Van Weel**:

Als de daders van deze twee daden gevonden worden, dus die van zowel de brandstichting als de intimidatie bij de heer Zoet thuis, gaan ze gestraft worden. Dat is namelijk wat we doen met mensen die strafbare feiten plegen. Daar zitten de politie en het OM vol op. Zij nemen deze zaken zeer serieus. Ik kan alleen niks zeggen over het verloop van dat onderzoek. Dat is nu eenmaal het manco van de minister van Justitie met betrekking tot lopende zaken. Maar natuurlijk pakken we deze mensen.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Ja, sorry hoor, ik vind het allemaal slappe bende. Het spijt me wel. Wij hebben een wetsvoorstel in voorbereiding om dit soort dierenactivisme aan te pakken. Ik vraag van de minister om misschien zelf eens met een wetsvoorstel te komen. Het wetsvoorstel dat wij nu in voorbereiding hebben, gaan we van de zomer naar de Kamer sturen. Maar ik wil gewoon actie van deze minister. Deze minister kan zelf ook wetten maken. Er moet gewoon een wet komen om dit soort gasten strenger aan te pakken. Er zijn vele mensen in gevaar en vele levens in gevaar. De omgeving is in gevaar. Dit kan gewoon absoluut niet. Dit is geen extremisme. Dit is geen activisme. Dit is gewoon dierenterrorisme.

Minister **Van Weel**:

Laat ik het initiatief van mevrouw Van der Plas en de VVD toejuichen voor dit wetsvoorstel. Ik zie dat gaarne tegemoet. Ik ga dat graag met uw Kamer bespreken als adviseur namens het kabinet.

De heer **Flach** (SGP):

Er is angst op de boerenerven. Dat komt omdat kinderen die op zo'n boerderij wonen ook zien wat er gebeurt op andere plekken en zichzelf de vraag stellen: is dit de volgende keer bij ons? Dat komt omdat de adresgegevens van boeren openbaar zijn, omdat dat een gegeven is in de emissiegegevens. Daar hebben we eerder al discussie over gehad. Deze activisten, waarvan sommigen echt terroristen zijn, beroepen zich over het algemeen op het demonstratierecht. Vindt de minister dat de politie voldoende de belangen van boeren weegt? Want zij hebben toch ook recht op het huisrecht, dus op het niet binnendringen van bezittingen aan huis, en andere regels? Wordt die afweging goed gemaakt door de politie?

Minister **Van Weel**:

Ja, absoluut. De gevallen waar we het hier over hebben, de brandstichting, de intimidatie en het bekladden van het huis van de heer Zoet op het erf, zijn echt geen demonstraties meer. Die gaan ver over die grens. Dit zijn gewoon strafrechtelijke, extremistische daden. Zo zullen ze ook worden beoordeeld bij de opsporing.

De heer **Flach** (SGP):

Dank voor de ondubbelzinnige woorden van de minister. Dat vind ik een belangrijke eerste stap. Ik ben het wel met mevrouw Van der Plas eens: er moeten nu wel daden komen en we moeten dit wel stoppen. Wat heeft de minister nodig van de Kamer om dit zo snel mogelijk een halt toe te roepen?

Minister **Van Weel**:

Nogmaals, ik kijk uit naar het initiatiefwetsvoorstel. Ik hoop dus dat dat inderdaad voor de zomer komt, want dan kunnen we dat inhoudelijke gesprek met uw Kamer voeren en kijken

hoe we dit via wet- en regelgeving kunnen aanscherpen. Dat staat los van de inspanningen die we doen voor bijvoorbeeld het ondersteunen van bestuurders die geïntimideerd worden op dit vlak. De minister van Binnenlandse Zaken heeft hierover gesproken met de heer Zoet. Hebben we hier te maken met activisme of extremisme? Ik heb net gezegd dat deze daden beginnen te neigen naar extremisme. Dat vraagt weer om een andere aanpak. Maar los daarvan gaan we achter strafbare feiten aan. Daar is hier sprake van en zo wordt het door politie en OM behandeld.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Ik wil mevrouw Van der Plas danken voor het stellen van deze vraag. Want als je als boer elke dag gewoon je werk doet om daar je boterham mee te verdienen, dan geldt daar dus niet dat het erf je eigendom is, want daar kan je gewoon activisten tolereren die zich beroepen op hun recht op demonstreren. Voor je het weet is je stal beklad of nog veel erger. Ik vind dus dat deze mensen niet onder de bescherming van het demonstratierecht mogen vallen. Dat is overigens ook nog weer door de rechter bevestigd in een uitspraak in een zaak in Boxtel. Ik vind het toch van belang om vanmiddag van deze minister te horen hoe hij de grenzen van het demonstratierecht beoordeelt waar het gaat om het betreden van een erf door dit soort activisten.

Minister **Van Weel**:

Vooropgesteld, elke vorm van intimidatie gaat mij te ver, en dat is het als iemand jouw eigendom betreedt, bezet zelfs, vernielt of beklad. Je blijft gewoon van andermans spullen af en je laat mensen met rust, zeker in hun persoonlijke levenssfeer. Bij boeren is het de persoonlijke levenssfeer, omdat we hier te maken hebben met mensen die gewoon bij hun bedrijf wonen. Wat mij betreft weegt de persoonlijke vrijheid van de boer dan zwaar in de hele afweging die rechters maken tussen de vrijheid van demonstratie, welke strafbare feiten er zijn begaan, maar ook waar iemands persoonlijke levensvrijheid zit. Ik denk dat het initiatiefwetsvoorstel ons gaat helpen om de discussie met elkaar te voeren waar we die grens willen leggen. Ook het WODC-onderzoek naar het demonstratierecht, dat na de zomer verwacht wordt, gaat helpen, omdat we daarin expliciet aandacht gevraagd hebben voor het soort gevallen waarin de vrijheid van demonstratie raakt aan de persoonlijke levenssfeer van mensen. Dat zijn nadrukkelijk ook boeren en hun erven.

De heer **Van Houwelingen** (FVD):

Dierenactivisme en dierenextremisme vormen een van de voorbeelden van extremisme die worden genoemd in het Dreigingsbeeld Terrorisme van de NCTV. Een andere vorm is het anti-institutioneel extremisme. Volgens de NCTV zijn dat mensen, burgers, die instituten zoals de wetenschap, de pers of de regering niet meer vertrouwen. Ik ben benieuwd of de minister net zoals de NCTV burgers die instituten niet meer vertrouwen als extremisten ziet. Dat zou hem graag willen vragen.

Minister **Van Weel**:

Die kom je in ieder geval niet tegen op erven, dus in die zin is het een wat afgeleide vraag op dit thema. Nee, er zitten gradaties in. Er zijn mensen die een afkeer hebben van organisaties. Dat is geen punt. Er zijn mensen die daaraan de rechten menen te ontnemen dat ze geen belasting meer hoeven te betalen of dat ze niet meer naar de politie hoeven te luisteren. Dat is wel een punt, want dat zijn nou eenmaal de wetten in dit land, maar het is nog steeds geen reden tot zorg. Maar er zijn ook recent nog mensen opgepakt die bezig waren met concrete plannen om overheidsfunctionarissen te bedreigen of erger, of om wapens aan te schaffen. Ja, dan spreken we wel degelijk over extremisme en ook in een hele gevaarlijke vorm. Dat is dus niet de hele groep van anti-institutioneel, maar ergens op die glijdende schaal wordt het wel degelijk gevaarlijk.

De heer **Van Houwelingen** (FVD):

Ik heb één vervolgvraag, ten slotte. Natuurlijk, zodra het overgaat in geweld, zijn we er

allemaal tegen. Het punt is alleen: in deze rapporten, en structureel door de NCTV — het heet niet voor niks "anti-institutioneel" extremisme — wordt de groep omschreven als mensen, als burgers, die geen vertrouwen in instituten hebben. Dat is een potentieel gevaar voor de democratie, zo schrijft de NCTV ook. Ik zou juist zeggen: goede burgers zijn burgers die wantrouwen hebben richting de macht en richting instituten. Journalisten zouden dat ook moeten hebben. Dus is het dan niet heel zorgelijk dat de NCTV, waar deze minister verantwoordelijk voor is, stelselmatig mensen, burgers, die instituten niet vertrouwen, criminaliseert, doordat ze in het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland verschijnen?

Minister Van Weel:

Nee. Zonder nu een wetenschappelijke verhandeling te willen geven over anti-institutioneel extremisme, zeg ik het volgende. Ik ben helemaal voor gezond wantrouwen. Het probleem is dat deze mensen geworteld wantrouwen hebben tegen alles wat met de overheid te maken heeft. Dan wordt het echt wat anders, want dan wordt het wel degelijk op termijn een bedreiging van onze democratische rechtsorde. Die hangt namelijk op het feit dat mensen vertrouwen hebben in de instituties die we met z'n allen hebben opgebouwd. We moeten via ons stemrecht ervoor zorgen dat we daar de goede mensen aan de macht krijgen. Als die mensen dat hele systeem niet meer waarderen of zelfs omver willen werpen, dan raakt dat aan extremisme. Dat is namelijk de definitie van extremisme.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Ik ben totaal niet tevreden met de antwoorden. Er wordt gezegd: we gaan er nog naar kijken en we moeten dit nog oppakken. We zien dat het in Nederland gewoon compleet uit de hand loopt. Dat zie je bij Extinction Rebellion, bij universiteiten, bij dierenextremisten en bij terroristen. Die mensen lachen zich een slag in de rondte. Mijn vraag aan de minister was ook: waarom is het Dierenbevrijdingsfront niet aanwezig als terroristische organisatie, terwijl dat in de Verenigde Staten wel het geval is? Op die vraag heb ik geen antwoord gekregen, behalve dat de minister zegt: ja, het zijn een beetje extremisten.

Minister Van Weel:

Ik heb daar wel antwoord op gegeven. Ik heb gezegd dat we nu met dit soort incidenten ... U heeft gelijk: er zijn dit jaar bij LTO al 25 serieuze meldingen binnengekomen. We zien dus een toename. We zien ook een verharding van de acties, zoals bij Harold Zoet thuis en bij de brandstichting bij Plukon. Dat zijn signalen die ik wel degelijk serieus neem. Die kunnen het karakter van dierenactivisme zoals we dat kennen in Nederland, zoals in het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland — dat hield de heer Van Houwelingen net omhoog — staat omschreven, veranderen. Dat heeft ook effect op het plaatsen op lijsten, et cetera et cetera. Maar we doen dat nooit ... Hoe moet ik het zeggen? We moeten wel aanleidingen of gedragingen hebben op basis waarvan we kunnen zeggen: hier zijn grenzen overschreden, dus we verbieden deze organisatie, we zetten 'm op een lijst et cetera.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Nou, volgens mij worden hier grenzen overschreven. Op de website, in die media, wordt gewoon gezet ... We weten best goed welke mensen hiervoor verantwoordelijk zijn. Ik kan me niet voorstellen dat iedereen geheel anoniem is.

Aansluitend heb ik dus nog de vraag aan de minister of hij bereid is om personen en netwerken achter deze dreigingen gewoon intensiever te gaan monitoren en te vervolgen, ook als zij zich ophouden op sociale media, op websites of in activistische netwerken. Ook het oproepen tot dit soort geweld of het verheerlijken van dit soort geweld zou strafbaar kunnen zijn. Wat gaat de minister daaraan doen?

Tot slot heb ik nog de vraag wanneer de minister in gesprek gaat met LTO, Vee&Logistiek en de POV, die vandaag een brief hebben geschreven aan de minister om hierover zo snel mogelijk in gesprek te gaan. Uit deze brief blijkt bijvoorbeeld ook nog eens dat er tussen

2022 en 2024 zes brandstichtingen in stallen zijn geweest, waarbij 110.000 dieren zijn omgekomen. Ik wil daar ook graag snel antwoord op, hier of desnoods schriftelijk.

Minister **Van Weel**:

Ik ga altijd het gesprek aan, ook op basis van deze brief van LTO. Ik zal haar dus op heel korte termijn uitnodigen. Ik ben ook met LTO in gesprek geweest, over verschillende onderwerpen. Ik ben ook zelf langs geweest bij mensen die hier last van hebben gehad, ofwel van ondermijnende criminaliteit, ofwel van intimidatie. Het heeft dus wel degelijk mijn aandacht. In die zin kan ik u geruststellen.

Als het gaat om de daders van deze daden, wees gerust: het OM en de politie zitten hier vol achteraan. Als die sporen inderdaad te herleiden zijn, worden die mensen gewoon aangepakt, opgepakt en vervolgd.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Tot zover dit onderwerp.

Vragen Van der Werf

Vragen van het lid Van der Werf aan de staatssecretaris Rechtsbescherming over **het bericht "WODC: leer van de Britten over straffen genitale verminking – 'Risico het grootst in vakantieperiode'"**.

De **voorzitter**:

Wij heten de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van harte welkom. Aan hem wordt de vraag van mevrouw Van der Werf van de fractie van D66 gericht. Het woord is aan haar.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):

Voorzitter. Het is bijna zomervakantie, een tijd waar veel mensen naar uitkijken. Maar niet iedereen doet dat. We weten dat er ieder jaar vrouwen en meisjes genitaal verminkt terugkomen. Ook dit jaar is dat zo. Naar schatting zijn er al 41.000 vrouwen in Nederland genitaal verminkt. Nog eens 4.200 meisjes in ons land lopen het risico hierop. 4.200 jonge vrouwen, kinderen eigenlijk nog, worden mogelijk meegenomen naar het buitenland en zo ernstig mishandeld dat zij daar de rest van hun leven last van hebben. Jaarlijks worden daarnaast ook nog eens 1.800 vrouwen in het buitenland achtergelaten of uitgehuwelijkt.

Voorzitter. Laat ik duidelijk zijn. Geen enkele cultuur is een excuus of een reden om jonge meisjes te verminken. Het WODC-onderzoek bevestigt nu dat Nederland tekortschiet in zijn aanpak van huwelijksdwang, achterlating en vrouwelijke genitale verminking. Er is onvoldoende zicht op de slachtoffers. Signalen worden niet opgepakt. Locatie- en contactverboden worden amper ingezet, en hulpverleners en leraren die wel een vermoeden hebben, hebben te weinig handvatten of te veel schroom om dit bespreekbaar te maken.

Voor D66 staat vast dat we deze vrouwen en meisjes moeten beschermen. In Engeland werken ze met beschermingsmaatregelen. Potentiële daders mogen het land niet verlaten met een meisje dat hierop risico loopt. Doen ze dat wel, dan hangt hen een gevangenisstraf van vijf jaar boven het hoofd. Slachtoffers, familieleden, hulpverleners, maar ook omstanders kunnen om zo'n maatregel vragen. Je ziet dat dit werkt. In Engeland is deze maatregel nu al ruim 5.000 keer opgelegd. Dan vraag ik de staatssecretaris: gaat u dit ook in Nederland invoeren?

De **voorzitter**:

Het woord is aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Struycken**:

Voorzitter. Mevrouw Van der Werf vraagt terecht aandacht voor een heel ernstig probleem, dat juist nu, aan het begin van de zomervakantie, een grote mate van urgentie heeft. Praktijken als huwelijksdwang, achterlaten in het buitenland en vrouwelijke genitale verminking zijn mensonterende vormen van huiselijk geweld, die niet passen bij de normen en waarden van onze Nederlandse samenleving. Daarom zet het kabinet in op het voorkomen en bestrijden van deze vormen van geweld, die we ook wel aanduiden met de term "schadelijke praktijken". Het is een beetje eufemistisch, maar achter deze woorden gaat dat alles schuil. Om te leren van de aanpak van andere landen is op verzoek van het ministerie van Justitie en Veiligheid het rechtsvergelijkend onderzoek uitgevoerd waarnaar mevrouw Van der Werf verwijst: een rechtsvergelijkend onderzoek in een aantal landen naar de wijze waarop de zogenaamde preventieve beschermingsbevelen bij vermoedens van vrouwelijke genitale verminking worden ingezet, en ook bij gevallen van huwelijksdwang en achterlating. De onderzoekers van het bureau Right to Rise concluderen dat vooral de aanpak in het Verenigd Koninkrijk aanknopingspunten biedt voor een verbetering van de aanpak van de schadelijke praktijken in Nederland. Dan gaat het inderdaad om de zogenoemde "protection orders" die hiervoor worden ingezet. Die vorm van maatregelen kennen we nog niet in de Nederlandse praktijk.

Het rapport gaat wel iets ruimer. In de analyses en conclusies wordt gesignaleerd dat het probleem breder is. Ten eerste wordt niet altijd onderkend dat er een risico is op "schadelijke praktijken", zoals dat dan heet. Dat betekent dat we moeten investeren in de kennis bij de betrokken gemeenschappen, bij de professionals en bij de ketenpartners. Het rapport doet ook de aanbeveling dat het hybride model van een civiele beschermingsmaatregel wordt gevolgd. Dat is dus een civiele beschermingsmaatregel met een strafrechtelijke sanctie. Een derde aanbeveling is een robuust kader van ondersteuning, bescherming en handhaving. Het rapport zegt dat de randvoorwaarden moeten worden geborgd. Het gaat om passende hulpverlening en structurele training van rechters, juridisch personeel, de politie, het Openbaar Ministerie en het grenspersoneel, de Koninklijke Marechaussee. Het rapport zegt: realiseer structurele monitoring en adequate handhaving bij overtreding; een goed afgestemde, integrale aanpak vergroot de effectiviteit van de beschermingsmaatregelen. Ten vierde is er het voorkomen van stigmatisering. Beschermingsmaatregelen mogen niet leiden tot uitsluiting, wantrouwen of discriminatie in de samenleving of binnen de groep waarvan de kwetsbare persoon deel uitmaakt.

De bevindingen en aanbevelingen van het onderzoek ga ik bestuderen. Die worden betrokken, met alle partijen. Ik kan zonder meer bevestigen dat dit kabinet er alles aan wil doen om deze praktijken tegen te gaan. Het onderzoeksrapport onderstreept de huidige visie op de aanpak van schadelijke praktijken. Daarover zal het kabinet later dit jaar berichten. Dan denk ik in het bijzonder aan een meldplicht voor het onderwijs en zorgprofessionals, de inzet van sleutelpersonen en cultuurverandering in gesloten gemeenschappen.

Specifiek stelt mevrouw Van der Werf de vraag of ik van plan ben om de aanbeveling te volgen om een civielrechtelijk beschermingsbevel met strafrechtelijke sanctie mogelijk te maken in Nederland. Er zitten technische aspecten aan die vraag. Ik kan dat nu nog niet zeggen. Ik ga de aanbevelingen bestuderen. Dat wil ik zorgvuldig doen. Het rapport is pas onlangs bekend geworden. Het is evident dat het gaat om het beschermen van potentiële slachtoffers, maar het gaat ook over een type beschermingsmaatregel dat we in Nederland nog niet kennen. Hierover is al eerder advies uitgebracht, in 2021 door de landsadvocaat. Destijds trok de landsadvocaat de conclusie dat de beschermingsbevelen zoals die in het Verenigd Koninkrijk bestaan, niet goed passen in het Nederlandse rechtssysteem. In het onderzoek dat gisteren is verschenen, het WODC-onderzoek waarnaar mevrouw Van der Werf verwijst, worden wél mogelijkheden gezien. Ik ga dat in detail bestuderen. Ik kom er later dit jaar op terug.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):

Dank voor deze reactie en voor de samenvatting van de conclusies van het rapport. Ik kan me voorstellen dat de staatssecretaris even wat moet uitzoeken. Maar als er obstakels zijn, ga ik er ook van uit dat de staatssecretaris zijn best gaat doen om die weg te nemen. Als ik zie hoe effectief die beschermingsmaatregelen in het buitenland zijn, dan kan ik me niet voorstellen dat wij zo'n route niet zouden willen onderzoeken. Bestuderen is oké, maar ik zou vooral zeggen: laten we kijken hóé het zou kunnen. Misschien kan de staatssecretaris dus nog één keer wat preciezer antwoord geven. Welke richting zou hij op willen? Ik begrijp dat er niet morgen een nieuwe wet ligt, maar ik zou graag wel iets meer commitment van deze staatssecretaris willen. Ik kan me namelijk niet voorstellen dat, als we weten dat 4.200 jonge vrouwen en kinderen dit risico lopen, het geen prioriteit is om het op een nieuwe, effectievere manier te doen.

Staatssecretaris **Struycken**:

Het heeft een grote mate van effectiviteit. Toen ik kennisnam van de conclusies, moest ik sterk denken aan de rapportages over het mishandelde pleegmeisje in Vlaardingen.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):

Ik ook.

Staatssecretaris **Struycken**:

Daar zitten dezelfde systeemp Problemen in. Die systeemp Problemen behelzen bijvoorbeeld ook de schroom bij scholen, waarnaar wordt verwezen. Die herkennen we ook uit de rapportages over Vlaardingen. Het begint dus ook met een helder kader voor meldingen aan Veilig Thuis, door eenieder maar in het bijzonder ook door scholen. Dat is één aspect waaraan op dit moment door de staatssecretaris van Onderwijs wordt gewerkt in samenspraak met de staatssecretaris van Langdurige en Maatschappelijke Zorg, die verantwoordelijk is voor de Veilig Thuisorganisaties. Ik zie ook de terugkomende problematiek van informatie-uitwisseling, die herkenbaar is uit de wereld van de jeugdbescherming. Ik zie ook de problematiek van het aftasten wanneer je wel en wanneer je niet een formele jeugdbeschermingsmaatregel inzet. Ik zie de problematiek van herkenbaarheid van het probleem en van de scholing van de samenleving en de scholing van professionals. Het zijn allemaal elementen die tezamen moeten bijdragen aan een effectieve oplossing. En ja, wij moeten ook in aanvulling daarop kijken naar de mogelijkheden om additionele, makkelijk toegankelijke beschermingsmaatregelen in te voeren. Dit rapport is inderdaad inspirerend als het gaat om het civiele beschermingsbevel. Ik zeg dus zonder meer toe dat we in de loop van dit jaar gaan kijken hoe we dit kunnen vormgeven.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):

Nou, dat vind ik mooi nieuws. Dank dus aan de staatssecretaris voor deze toezegging. Het lijkt me namelijk heel belangrijk dat we er een schepje bovenop gaan doen. Ook ik moest denken aan het rapport over Vlaardingen als het ging om die andere maatregelen: wat kan je nou nog meer doen op het gebied van signalering? Ik wil voorkomen, zeg ik in de mij resterende tijd, dat we straks een brief krijgen, dat het vervolgens weer stilligt bij de formatie en dat we het hier volgend jaar zomer weer over dit onderwerp hebben omdat iedereen het gevoel heeft van "wat gaat er in de komende maanden weer gebeuren?", terwijl er in deze Kamer een heel breed mandaat is — ik zie het hier voor me staan — om meer maatregelen te nemen en meer te doen op dit onderwerp. Ik zou de staatssecretaris dus willen aansporen om de hem resterende tijd nuttig te gebruiken en met die beschermingsmaatregelen aan de slag te gaan. En laten we die preventiemaatregelen vooral ook gewoon nemen vandaag.

Staatssecretaris **Struycken**:

Ja, zonder meer. De tijd die mij nog rest ... Men weet nooit hoeveel dagen men nog heeft, maar ik zal ze allemaal benutten voor die bredere problematiek. Want we vinden elkaar

gelukkig in de onderkenning dat dezelfde fenomenen in de diverse dossiers spelen. De jeugdbescherming heeft mijn grote aandacht en ook die van de staatssecretaris van Maatschappelijke Zorg, die van de staatssecretaris van Onderwijs en die van de staatssecretaris van Jeugd en Sport. Dit is een onfortuinlijke samenwerking van vier verschillende ministeries, maar ergens zit daarin ook een kracht. Het geeft wel aan dat al die vier erbij betrokken zijn. De nieuwe staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg heeft mij zojuist bevestigd dat de schadelijke praktijken waaronder dit alles valt, behoren tot haar drie prioritaire thema's.

Maar daarmee moeten we niet volstaan, want het probleem zit natuurlijk op de korte termijn aangezien de vakantie nu gaat beginnen. Juist nu moet ik hiervoor daarom aandacht vragen, net zoals u dat doet, waarvoor ik mijn waardering uit. Dit is namelijk het moment om mensen bewust te maken van de risico's die er bestaan, want nu kunnen de professionals belangrijk werk verrichten. Dan denk ik in de eerste plaats niet alleen aan de Veilig Thuisorganisaties en de onderwijsinstellingen, die zien gebeuren dat de vakantie eraan komt voor specifieke kinderen, maar ook aan de Koninklijke Marechaussee aan de grens.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Becker van de VVD.

Mevrouw **Becker** (VVD):

Dank voor de antwoorden, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat hier echt een gefrustreerd Kamerlid staat. Ik vraag al vanaf 2019 aandacht voor dit onderwerp, en eigenlijk zijn de antwoorden van de kant van het kabinet niet heel veel anders dan toen. Dat baart mij grote zorgen, want het gaat hier om meisjes en vrouwen bij wie dreigt te gebeuren dat hun clitoris met een bot mesje of een schaar wordt verwijderd of dat zij van onderen dichtgenaaid worden. Dit is een reëel risico voor meisjes hier en nu in Nederland. We zijn als Kamer al een hele tijd bezig om zo'n uitreisverbod te bepleiten, iets waar mevrouw Van der Werf nu opnieuw voor pleit. Wij bepleiten ook al een hele tijd dat medeplichtigheid strenger wordt gestraft, dat er een meldplicht komt voor zorg en onderwijs, dat er voor schoolvakanties brieven worden gestuurd naar scholen, dat er stickers komen op Schiphol en nog zo veel meer. Ook het goedkeuren van het besnijden van vrouwen in moskeeën wordt aangepakt. En dan hoor ik het kabinet vandaag toch weer zeggen: we gaan nog eens heel goed onderzoeken wat er mogelijk is. Ik wil geen onderzoek; de VVD wil actie.

Staatssecretaris Struys:

Het onderzoek betreft specifiek de suggestie om het instrument uit het Verenigd Koninkrijk over te nemen. Zoals ik heb proberen aan te geven is dat een deel van een aanpak. De kern van de aanpak is veel actueler en urgenter. Die is ook ingegeven door de rapporten die we de afgelopen jaren en maanden hebben gezien. Ik onderken de frustratie die in uw Kamer leeft. Ik onderschrijf het gevoel van urgentie. Ik wil niet eens denken aan de gruwelijkheden die mevrouw Becker beschreef, zij het dat dat wel goed is omdat het helpt voor de urgentie. Ik denk dat dit kabinet op dat punt grote voortgang maakt. Ik schetste niet voor niks de prioritaire thema's voor vier staatssecretarissen in dit kabinet. Ik wil ook een woord van waardering uitspreken aan mijn ambtsvoorganger op deze portefeuille. Ook zij heeft veel gedaan om de problematiek van femicide op de kaart te zetten. Het is nooit snel genoeg. Het gaat nooit hard genoeg. Ik gebruik de term "femicide", maar dat gaat over geweld tegen vrouwen. Dat valt niet specifiek onder de noemer "schadelijke praktijken", maar het heeft wel vergelijkbare problematiek. Er moet namelijk onderkend en signaleerd worden dat de omgeving in actie moet komen. Dat is precies wat er gebeurt, in een betrekkelijk gesloten context, of dat nou een gezin, een familie of een groep is. In wezen zien we dezelfde dynamieken die we moeten doorbreken. Dat heeft de aandacht van dit kabinet, de volle aandacht.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Volgens mij zijn we het er allemaal met elkaar over eens dat het hartverscheurend is dat nog steeds duizenden vrouwen en meisjes het risico lopen op vrouwenbesnijdenis, een gedwongen huwelijk of achterlating. Ik meen dat wij niet kunnen wachten tot het misgaat. Ik hoor de staatssecretaris zeggen dat we nog niet zo ver zijn dat we, net als in Engeland, een uitreisverbod en bij overtreding een celstraf kunnen opleggen, omdat daar wellicht een wetswijziging voor nodig is. Maar er zijn middelen die we nu al wel kunnen inzetten. Mijn vraag aan de staatssecretaris is hoe we ervoor kunnen zorgen dat de middelen die we wél hebben, zoals een straat- of een huisverbod, zo snel en zo effectief mogelijk ingezet kunnen worden. Wat gaat hij daaraan doen?

Staatssecretaris **Struycken**:

Inderdaad, sommige van deze middelen zijn al inzetbaar. In het bijzonder een uitreisverbod, een zogenaamde aanwijzing, kan nu al gegeven worden in het kader van een ondertoezichtstelling. Dat is een kinderbeschermingsmaatregel. Die ziet dan alleen op minderjarige vrouwen. Overigens is het probleem iets breder dan alleen vrouwen. Het rapport signaleert dat ook sommige jongemannen risico's lopen. Maar zodra er een ondertoezichtstelling is, een formele kinderbeschermingsmaatregel dus, is er veel mogelijk, zelfs een uitreisverbod. Het kan nog steviger, namelijk met een uithuisplaatsing. Dat spectrum aan mogelijkheden is er al. Er zit wel een groot verschil tussen minderjarigen en meerderjarigen. Bij de meerderjarigen moeten we een ander spectrum inzetten. Daar is het zeker zo dat we wellicht aanvullende maatregelen nodig hebben. De toegankelijkheid van dergelijke maatregelen is ook wel een punt, want ik signaleer dat we er juist op uit zijn om minder formele kinderbeschermingsmaatregelen, formele ondertoezichtstellingen, te krijgen. De keerzijde kan dan zijn dat we dan ook verminderde inzetbaarheid hebben van die deelmaatregelen, zoals een uitreisverbod.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

De reden van de vraag is uiteraard dat we willen voorkomen dat dit soort verschrikkelijke dingen jonge vrouwen en meisjes overkomen. Het gaat heel vaak mis. We moeten harder optreden, maar er moet ook beter gesignaleerd en beter samengewerkt worden. Daar zei de staatssecretaris ook het een en ander over. Ik denk dat dat een blinde vlek is. Is de staatssecretaris bereid om een zeer concreet plan te maken, samen met de andere departementen, om te komen tot de herkenning en die melding, dus niet alleen een meldpunt, maar ook de opvolging daarvan? Nogmaals, de middelen en de mogelijkheden zijn er, maar het gebeurt nu gewoon niet goed genoeg. Wat wil hij daarmee doen?

Staatssecretaris **Struycken**:

Er moeten dus meldingen komen; niet een meldpunt, maar meldingen bij Veilig Thuis. Dat is echt de route naar de inzet van formele maatregelen. Ook in het kader van de kinderbescherming moedigen we zeer aan dat er een bredere bekendheid komt van Veilig Thuis en dat er ook voor professionals heldere protocollen en regels komen om te melden. Er is zelfs sprake van een meldplicht voor bijvoorbeeld scholen, in het geval van risico's voor kinderen. Dat is dus zeker van belang. Maar mevrouw Mutluer sprak over een blinde vlek. Ik denk dat we in de samenleving inderdaad een blinde vlek hebben. Dat vergt een veel bredere aanpak. In dat kader is bijvoorbeeld een campagne die door VWS is ingezet van belang. Die heet: Recht op Nee. Dat is een campagne die op internet te vinden is. Daar lees je allerlei verhalen die te maken hebben met kwalijke praktijken. Dat heeft uiteraard tot doel om die blinde vlek in te kleuren. Je ziet daar namelijk concrete personen, concrete slachtoffers, die hun verhaal vertellen. Als mensen beginnen te praten, zijn er ook mensen die luisteren en dan wordt die blinde vlek langzaam ingevuld.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik denk dat hier terecht onderstreept en benadrukt wordt dat dit een urgent en heel groot probleem is, waar zeker nu, in aanloop naar de zomervakantie, op geacteerd moet worden.

De staatssecretaris zegt dat hij ten eerste gaat bestuderen of die maatregel naar Brits model, een civiele maatregel met een strafrechtelijke sanctie, in ons rechtssysteem past en ten tweede of die überhaupt geïmplementeerd kan worden. Dat is een traject waar natuurlijk jaren overheen gaan. Mijn concrete vraag aan de staatssecretaris is: is er niet nu al een mogelijkheid om in zijn periodieke gesprekken met de Raad voor de rechtspraak te kijken — dat hoeft misschien niet op een-op-een — of er binnen het strafrecht niet al een benadering mogelijk is die enigszins tegemoet zou kunnen komen aan datgene wat beoogd zou worden bij zo'n lang wetswijzigingstraject?

Staatssecretaris **Struycken**:

Ik zeg de Kamer toe dat ik nog dit jaar kom met een beleidsreactie op het WODC-rapport waar we nu over spreken. Ik denk dat ik dus al voor het einde van het jaar een standpunt kenbaar zal kunnen maken met betrekking tot de vraag of het al dan niet een begaanbare route is om die specifieke maatregel van Britse snit onderdeel uit te gaan laten maken van het Nederlandse spectrum. Ik moet namelijk wel zeggen dat een strafrechtelijke sanctie met een lange gevangenisstraf als zodanig natuurlijk ook een aspect hiervan is dat wel ingepast moet worden, zowel principieel als praktisch. Het moet wel uitvoerbaar zijn en het moet een significante sanctie zijn. Dus er zitten wellicht haken en ogen aan, maar die analyse gaan we zeker maken. We spreken nu over een civiele maatregel met een strafsancie. Dat zijn overigens begrippen die in een Britse context voor een commonlawjurist sowieso al moeilijk te duiden zijn. Maar als we dan toch die begrippen gebruiken, denk ik ook aan een bestuursrechtelijke maatregel, want wellicht dat er in het bestuursrecht maatregelen mogelijk zijn of gemaakt kunnen worden als het gaat om bijvoorbeeld een gebiedsverbod. Daar ga ik naar kijken. Dit is allemaal onderdeel van de brede aanpak van schadelijke praktijken, waarin we dus in samenspraak met diverse ministeries proberen te komen tot een gecoördineerde aanpak en een duidelijk traject voor verbetering van beschikbare maatregelen.

Mevrouw **Dobbe** (SP):

Dank aan mevrouw Van der Werf voor het stellen van deze vraag, want ik denk dat nu het moment ervoor is. De zomer komt eraan. Het is nú het moment om wat te doen, omdat 4.200 meisjes in Nederland risico lopen om op een gruwelijke manier verminkt te worden en de zomer daar een hele risicovolle periode voor is. Ik hoor de staatssecretaris zeggen: ik voel de urgentie; we zijn bezig met een brede aanpak en ik kom over een halfjaar met een reactie op het rapport. Maar er is nu al bekend wat er moet gebeuren. De strafbaarstelling voor het verheerlijken van of het oproepen tot genitale mutilatie moet er komen. Er moet een meldplicht komen. Er moet een uitreisverbod komen. Ook moet er een enorm grote voorlichtingscampagne komen, zoals ze dat ook in het VK doen. Mevrouw Becker zei het ook al: er wordt al jaren om gevraagd. Dit zijn geen nieuwe voorstellen en het is ook geen nieuw rapport wat dat betreft. Dit alles is hier allang bekend.

De **voorzitter**:

U heeft maar 30 seconden, hè.

Mevrouw **Dobbe** (SP):

Waarom doet hij er zo lang over?

Staatssecretaris **Struycken**:

Het rapport en ook de vraag zagen specifiek op het civielrechtelijk beschermingsbevel, zoals ze dat in Engeland kennen, als extra instrument in de kist om dit probleem te adresseren. Gelukkig spreken we ook over het bredere kader, want juist in dat bredere kader kunnen we op korte termijn urgente stappen ondernemen. Het is goed dat we er nu over praten, want de mensen thuis zien misschien ook dat dit een probleem is dat ze misschien niet onderkend zouden hebben. Heel concreet betekent het dat de Koninklijke Marechaussee wordt getraind op basis van profielen en indicatoren, zodat zij aan de grens het risico op vrouwelijke genitale verminking of achterlating beter kunnen herkennen. Dat zijn geen maatregelen waar

we heel veel tijd voor nodig hebben. Dat gebeurt in het hier en nu; dat gaat over het creëren van bewustzijn en het aanreiken van instrumenten en kaders, waarmee mensen makkelijker en sneller kunnen gaan acteren. Dat kan nu; daarvoor hoeft niet gewacht te worden op mijn beleidsreactie.

Mevrouw **Dobbe** (SP):

De staatssecretaris doet nu net alsof dit vragenuurtje onderdeel is van een soort voorlichtingscampagne. Dit lijkt me toch niet de meest effectieve manier om de doelgroep te bereiken die we willen bereiken. Ik stelde heel concreet vier voorstellen voor die allang bekend zijn en die hierbij zouden helpen. Ik heb daar nog een hele korte aanvullende vraag over, als u mij dat toestaat, voorzitter. Op het moment dat dit vrouwen en meisjes overkomt en zij op een afschuwelijke wijze worden verminkt, dan hebben wij gefaald, maar vervolgens is er ook geen hulp meer voor die meisjes en vrouwen. Ze moeten dan bijvoorbeeld een hersteloperatie ondergaan, omdat ze enorm ernstige lichamelijke klachten kunnen krijgen. Dan moeten ze zowel het eigen risico als de hersteloperatie betalen. Kan de staatssecretaris daar nu eens wat aan doen?

Staatssecretaris **Struycken**:

Ik heb op dit moment geen gedetailleerd zicht op de precieze regels die gelden rond het verlenen van medische zorg. Het is evident dat die meisjes na zo'n vreselijke operatie medische zorg nodig hebben. Ik heb op dit moment geen indicaties dat daar niet in wordt voorzien, maar het is evident dat ze zorg behoeven.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):

De staatssecretaris begon zijn beantwoording net met "juist nu is het een belangrijk moment om het hierover te hebben". Mijn vraag is dan: de staatssecretaris heeft dit podium hier in deze zaal, maar hoe vraagt het kabinet hier in het land aandacht voor? Zou u bijvoorbeeld een brief kunnen sturen naar alle scholen, nog voor de zomervakantie, waarin u nog één keer zegt "leraren, let allemaal nog één keer goed op; bij vermoedens of twijfels kunt u hier aan de bel trekken"?

Staatssecretaris **Struycken**:

Ik zal bij mijn collega-bewindspersonen nog deze week de vraag neerleggen of, in het licht van de communicatie die er is geweest, het opportuun is om daar nogmaals aandacht voor te vragen. Die toezegging doe ik gaarne.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):

Dank daarvoor. De staatssecretaris zei ook: het kost even tijd om die beschermingsmaatregel goed uit te kunnen zoeken. Daar heb ik begrip voor, maar we kunnen ook meer doen. Ik zou de staatssecretaris willen vragen daar nou niet een halfjaar over te doen, maar in september, bijvoorbeeld voor Prinsjesdag, met een brief over de volgende stappen te komen. Enkel de route van Veilig Thuis volgen vind ik eerlijk gezegd wat mager. Wanneer gaat die meldplicht er nou komen? Laat dat dan in elk geval voor Prinsjesdag aan de Kamer weten.

Staatssecretaris **Struycken**:

Mijn collega-staatssecretaris, die zojuist is begonnen, is bezig met een brief over schadelijke praktijken. Daar maakt dit allemaal deel van uit. Ik ga niet voor haar een toezegging doen ten aanzien van een termijn. Zij heeft mij gezegd dat ze ernaar streeft om er voor het einde van het jaar een complete visie op te hebben. Het is voor mij evident dat wij allemaal, dus ook binnen het kabinet, moeten doen wat op korte termijn mogelijk is. De toezegging om voor Prinsjesdag met een notitie te komen, kan ik niet doen, maar ik ben er zeker van dat het haar aandacht heeft en haar prioriteit is.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dank aan de staatssecretaris voor zijn aanwezigheid. Ik schors een enkel minuutje.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.